

Länsstyrelsen
Stockholm

Remiss av förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter

Information om dokumentet

Detta är en digitalt tillgänglighetsanpassad webbversion av beslut som är daterat den 2 september 2024. Det godkända originaldokumentet finns arkiverat i vårt digitala ärendesystem och har diarienummer 24839-2024.

Mottagare är Regeringskansliet Klimat- och näringslivsdepartementet.

Avsändare är Länsstyrelsen Stockholm.

Remiss av förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter

Er beteckning: KN2023/03476

Länsstyrelsen i Stockholms län lämnar härmed nedanstående synpunkter på *Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens förslag till nationell förteckning samt tillhörande författningsändringar*.

Sammanfattning

Länsstyrelsen är generellt positiv till den nationella förteckningen över invasiva främmande arter. Det bör dock tydligare framgå vilket ansvar exempelvis en fastighetsägare har för att inte tillåta att en invasiv främmande art växer och reproducerar sig. Det är inte genomförbart att Länsstyrelsen ska besluta om utrotningsåtgärder eller hanteringsåtgärder som ska vidtas i varje enskilt fall.

Länsstyrelsen anser även att det är angeläget att länsstyrelserna ges fortsatta möjligheter att arbeta med invasiva främmande arter som inte finns med i EU-förordningen (1143/2014) eller i den nationella förteckningen.

Länsstyrelsen anser att undantag bör gälla för sällskapsdjur på den nationella förteckningen, motsvarande undantagen i EU-förordningen.

Länsstyrelsen lämnar även synpunkter gällande vissa specifika arter.

Generella synpunkter

Det är angeläget att länsstyrelserna ges fortsatta möjligheter att arbeta med invasiva främmande arter som inte finns med i EU-förordningen (1143/2014) eller i den nationella förteckningen. Det är mycket sannolikt att det förekommer och kommer att förekomma ytterligare invasiva främmande arter än de som finns med på förteckningarna. Det är därför viktigt att länsstyrelserna inte är förhindrade att vidta åtgärder mot dessa.

Länsstyrelsen anser att det behövs en mer långsiktig finansiering eftersom dagens kortsiktiga tilldelning på årsbasis begränsar möjligheterna att planera långsiktiga bekämpningsåtgärder.

Det vore önskvärt med en etablerad nationell stödfunktion för hjälp med snabb hantering av nya invasiva främmande arter, med deltagande experter från exempelvis SLU Artdatabanken, SLU Aqua och Naturhistoriska Riksmuseet.

Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens förslag till nationell förteckning samt tillhörande författningsändringar

Avsnitt 3.4 Undantag från förbuden

Länsstyrelsen anser att undantag bör gälla för sällskapsdjur på den nationella förteckningen, motsvarande undantagen i EU-förordningen (1143/2014). Det vill säga att ett sällskapsdjur som införskaffades innan förbudet får behållas tills det dör, förutsatt att det inte kan rymma eller tillåts föröka sig. Skälet för detta är att det i dagsläget finns akvarieägare med väderålar (släktet *Misgurnus*) och att släktet även förekommer inom akvariehandeln. Vid förbud finns risk för att dessa fiskar släpps ut i naturliga vatten om ägare inte vill avliva dem. Det kan heller inte uteslutas att den nationella förteckningen i framtiden utökas med flera arter, och att den då

omfattar flera sällskapsdjur. Det är därför lämpligt att bestämmelser om undantag för sällskapsdjur införs i förordningen redan nu.

Avsnitt 3.9 Utrotningsåtgärder

Av förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter framstår det som att en fastighetsägares skyldighet att bekämpa en invasiv främmande art på sin fastighet inträder först efter att Länsstyrelsen har beslutat om utrotningsåtgärder med stöd av 30 § eller 30 a §. I dessa fall anges det att det föreligger en skyldighet för fastighetsägaren att verkställa ett sådant beslut, enligt 31 § och 42 §. Vad som gäller om Länsstyrelsen inte har beslutat om utrotningsåtgärder framgår inte lika tydligt. Länsstyrelsen anser att det fortsatt är otydligt vilket ansvar en ägare eller innehavare av särskild rätt till en fastighet har för bekämpning av invasiva främmande arter.

Länsstyrelserna bör även kunna underlåta att besluta om utrotningsåtgärder om exempelvis en fastighetsägare frivilligt arbetar med bekämpning av en invasiv främmande art. Länsstyrelsen föreslår därför att "ska" byts ut mot "får" i 30 och 30 a §§. Det skulle innebära att Länsstyrelsen i tillsynen kan göra avvägningar och till exempel prioritera de fastighetsägare som inte självmant vidtar utrotningsåtgärder. Likt konstruktionen i 26 kap. 9 § miljöbalken där en tillsynsmyndighet ska besluta om de föreläggande och förbud som behövs.

Definitionen av "öppet vattensystem" behöver tydliggöras så att ansvarsfördelningen mellan fastighetsägare och länsstyrelserna blir tydlig.

Avsnitt 3.10 Hanteringsåtgärder

Avgörande för länsstyrelsernas tillsyn gällande arter med stor spridning är vad som kommer att beslutas av de ansvariga myndigheterna gällande hanteringsåtgärder och föreskrifter samt vad som anges i hanteringsprogrammen. Tidigare föreslagna föreskrifter från Naturvårdsverket har bara skiljt sig obetydligt från det generella utrotningskravet som skulle ha gällt om arterna inte bedömts ha stor spridning.

Enligt Länsstyrelsens tolkning är hanteringsåtgärder de operativa åtgärder, det vill säga val av metoder, som anges i artikel 19.3 i EU-förordningen. Länsstyrelsen anser att förslaget inte till fullo förtydligar ansvarsfördelningen mellan de ansvariga myndigheterna

och länsstyrelserna som uppmärksammades i Riksrevisionens granskningsrapport, RiR 2022:12.

Länsstyrelsen anser att det för arter med stor spridning, genom bland annat föreskrifter, ska framgå vilka krav som ska ställas på en fastighetsägare med exempelvis ett bestånd av blomsterlupin eller vresros. Enligt Länsstyrelsens uppfattning är detta bland annat syftet med föreskriftsrätten, där det i förarbetena nämns som exempel att det kan finnas ett behov av generella föreskrifter om åtgärder som *enskilda* ska vidta vid uppfyllandet (se prop. 2017/18:211 sid 38).

Om Sverige ska ha någon framgång med att bekämpa invasiva främmande arter kan det inte förutsättas att länsstyrelserna först ska fatta beslut om hanteringsåtgärder och utrotningsåtgärder i varje enskilt fall. Det måste tydligt framgå av förordning eller föreskrifter beslutade av ansvariga myndigheter vad enskilda har för skyldigheter gällande utrotning eller spridningsbegränsning av invasiva främmande arter.

Naturvårdsverkets förslag till nationell förteckning över landlevande invasiva främmande arter

Avsnitt 2.4 Kaukasiskt fetblad och sibiriskt fetblad

Övergångsperioden på tre år borde inte gälla i känsliga miljöer där arterna riskerar att spridas, exempelvis nära kustområden, hållmarker eller alvar. Att tillåta fortsatt utplantering av arten på tak skickar motstridiga signaler angående om arten bör anses vara ett problem och utgöra ett hot mot svensk biologisk mångfald.

Avsnitt 2.8 Mink

Länsstyrelsen ser behov av ett förtydligande av vad Naturvårdsverkets övertagande av ansvar innebär i praktiken. Det är viktigt att Länsstyrelsen inte förhindras vidta åtgärder i till exempel egna naturreservat om Naturvårdsverket skulle sakna resurser för tillfredställande utrotningsåtgärder.

Havs- och vattenmyndighetens förslag till nationell förteckning över vattenlevande invasiva främmande arter

Vattenpest och sjögull

Länsstyrelsen motsätter sig att undantag för privata fastighetsägare ska gälla i öppna vattensystem för samtliga förbud i 7 a §, såsom det uttrycks i förslag till Bilaga till förordningen 2018:1939 (se gemensam hemställan). Det är inte rimligt att fastighetsägare undantas från förbud mot exempelvis förmedling eller försäljning. Det behöver också tydliggöras vad som gäller för en kommun med befintliga bestånd av sjögull och vattenpest i kommunalt ägt vatten.

Silverruda

Silverruda har stor spridning i Östersjön och det förekommer även omfattande hybridisering med ruda (*Carassius carassius*). Mot bakgrund av den stora spridningen är det osannolikt att den kan utrotas helt och arten bör istället omfattas av hanteringsåtgärder.

Urvalet av de vattenlevande arterna

Länsstyrelsen noterar att vandrarmussla (*Dreissena polymorpha*) samt märkräftor inom släktet *Dikerogammarus* inte ingår i Havs- och vattenmyndighetens förslag på den nationella förteckningen. Dessa räknas som några av de mest invasiva arterna globalt och har etablerade förekomster i Sverige. Länsstyrelsen anser att dessa arter bör omfattas av hanteringsåtgärder med exempelvis riktlinjer för desinficering av båtar vid flytt mellan vattensystem.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av vikarierande länsöverdirektör Claes Lindgren med miljöhandläggare Jennie Barthel Svedén som föredragande. I den slutliga handläggningen har även miljödirektör Johanna Lindgren, avdelningschefen Helene Munkner och avdelningschefen Ulrika Lundberg medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post stockholm@lansstyrelsen.se, postadress
Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm, eller ring vår
växel 010-223 10 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/stockholm.